

مصوب کانون بین‌المللی وکلا

ترجمه: رضا معتمدی

وکیل پایه یک دادگستری

کانون بین‌المللی وکلا و معیارهای استقلال

کانون بین‌المللی وکلا طی نامه مورخ ۴ اکتبر سال ۲۰۰۰ به ریاست محترم کانون وکلای دادگستری مرکز ضمن ابراز خشنودی از حضور ایشان در کنفرانس رؤسای کانونهای وکلای دادگستری در آمستردام و اشاره به ماده ۲۴ اصول اساسی سازمان ملل که می‌گوید:

«وکلا باید بتوانند برای حفظ منافع خود، بازآموزی، کارآموزی و نیز حمایت از تمامیت حرفه‌ای‌شان کانونهای مستقل حرفه‌ای ایجاد کنند و به این کانونها به پیوندند. هیأت اجرایی این کانونهای حرفه‌ای توسط اعضاء آن انتخاب خواهند شد و وظایف خود را بدون دخالت خارجی ایفا می‌نمایند.»

معیارهای استقلال حرفه وکالت را که در سال ۱۹۹۰ توسط مجمع عمومی کانون بین‌المللی وکلا تصویب شده است ارسال نمود. با توجه به ضرورت آگاهی همکاران از این معیارها ترجمه تاریخچه و متن آن تقدیم می‌شود.

معیارهای استقلال حرفه وکالت

○ تاریخچه

اولین مذاکره کانون بین‌المللی وکلاء در خصوص پیشنهاد تهیه پیش‌نویس مقررات کانون در خصوص استقلال حرفه وکالت در سمینار رؤسای کانونها در ماه مه ۱۹۸۸ در بروکسل مطرح گردید. در آن سمینار پیش‌نویس مشابه پیش‌نویس ضوابط استقلال

دستگاه قضا و حرفه وکالت که توسط کمیسیون فرعی سازمان ملل درباره جلوگیری از تبعیض و حمایت از حقوق بشر تدوین گردیده بود، مورد بررسی قرار گرفت. سمینار پیشنهاد نمود در این ضوابط اصلاحات چندی به عمل آید.

بعداً با اعمال نظرات ارایه شده در سمینار بروکسل، پیش‌نویس جدیدی توسط ریاست وقت کانون آقای کومار شانکار داس Kumar Shankardass به اتفاق رئیس کمیته تدوین پیش‌نویس آقای ای. نایل مک‌لوی E. Niel Macklelvey تهیه و بین اعضای شورای کانون بین‌المللی وکلا توزیع گردید.

سپس این پیش‌نویس در همان سال ۱۹۸۸ در جلسه شورای کانونها در بوئنوس آیرس مورد بررسی قرار گرفت و در اصل توافق گردید کانون بین‌المللی وکلاء مجموعه‌ای از ضوابط را برای خود تدوین نماید.

همچنین تصمیم گرفته شد که به این مجموعه به جای عنوان «قواعد» عنوان «معیارها» داده شود. همین طور توافق گردید این «معیارها» جنبه رهنمودی و ارشادی داشته باشد تا حالت آمرانه و دستوری و نیز مقرر گردید اعضا شورا با کانونهای وکلای خود در این خصوص مشورت نموده و نظرات آنها را به ریاست کانون منتقل نمایند.

در این فاصله نظرات بسیاری ارایه گردید و آقای شانکار داس بعد از بررسی تمام نظرات پیش‌نویس مجددی از «معیارها» تدوین نمود. همچنین به کمیته تدوین پیش‌نویس پیشنهاد گردید کانون بین‌المللی وکلا رأساً برای خود «معیارها»یی تدوین ننماید بلکه به جای این کار هم خود را مصروف بررسی و تصویب پیش‌نویس اصول اساسی سازمان ملل در خصوص نقش وکلاء نماید. کمیته با در نظر گرفتن این پیشنهاد به این نتیجه رسید که پیش‌نویس «معیارها»ی کانون بین‌المللی وکلاء با پیش‌نویس اصول اساسی سازمان ملل منافات نداشته بلکه مکمل اصول سازمان ملل است و علاوه بر این جزئیات بیشتری را مورد بررسی قرار داده است. در عین حال پیش‌نویس سازمان ملل سندی کامل تر محسوب می‌گردد. در پیش‌نویس «معیارها»ی کانون بین‌المللی وکلاء مسأله استقلال حرفه‌ای بیشتر از نقطه نظر وکلاء مورد بررسی قرار گرفته حال آن که در اصول سازمان ملل به نظر می‌رسد موضوع بیشتر ناظر به دولت‌ها باشد تا وکلاء و سازمانهای مربوط به وکلاء. بنابه همین دلایل کمیته تصمیم گرفت کانون بین‌المللی وکلاء

«معیارها»ی خاص خود را وضع نماید و همزمان نیز پیش‌نویس اصول اساسی سازمان ملل را تصویب نماید. با توجه به این که در آن زمان سند سازمان ملل هنوز به صورت پیش‌نویس بود، تنها کاری که کانون بین‌المللی وکلاء می‌توانست انجام دهد این بود که کلیات آن را تصویب نماید.

پیش‌نویس آقای شانکار داس بین اعضای کمیته تدوین پیش‌نویس توزیع و مورد بررسی قرار گرفت و به عنوان پیش‌نویس نهایی جهت ارایه به شورای کانون بین‌المللی وکلاء مورد تصویب قرار گرفت و شورا نیز آن را در ماه مه ۱۹۹۰ در جلسه‌ای که در وین منعقد گردید تصویب نمود. سپس همین پیش‌نویس به همین شکل که در این سند آماده است در جلسه مجمع عمومی کانون بین‌المللی وکلاء که در سپتامبر ۱۹۹۰ در نیویورک برگزار گردید مورد تصویب نهایی قرار گرفت.

مصوب مجمع عمومی کانون بین‌المللی وکلاء

نیویورک - سپتامبر ۱۹۹۰

کانون بین‌المللی وکلاء معیارهای استقلال حرفه وکالت

نظر به این که

استقلال حرفه وکالت ضامن اساسی ترویج و صیانت از حقوق بشر محسوب می‌گردد و از ضروریات دستیابی مؤثر و مناسب به خدمات حقوقی است و برای استقرار و صیانت از حکومت قانون وجود یک نظام عادلانه قضائی که بدون هیچ محدودیت نابجا، فشار، یا دخالت مستقیم یا غیرمستقیم بتواند استقلال وکلاء را در ایفاء وظایف حرفه‌ای‌شان تضمین نماید، الزامی است و نظر به این که ضروری است شرایطی فراهم گردد که در آن همگان برای حفظ و تثبیت حقوق قانونی، اقتصادی، اجتماعی،

فرهنگی، مدنی و سیاسی خود به خدمات حقوقی وکیل مستقل منتخب خویش دسترسی فوری و بالفعل داشته باشند و از آنجا که کانون‌های حرفه‌ای وکلاء در رعایت معیارها و اصول اخلاقی حرفه‌ای، در حمایت از اعضاء خود در برابر محدودیت‌های نابجا و تجاوزات، در ارایه خدمات حقوقی به کلیه افراد نیازمند و در همکاری با سازمانهای دولتی و سایر نهادها به منظور پیشبرد اهداف دادگستری، نقش حیاتی ایفا می‌کنند.

بنابراین

کانون بین‌المللی وکلاء معیارهای آتی‌الذکر را به منظور کمک به ایفای وظیفه و تضمین نقش کامل وکلا که باید در چهارچوب قوانین داخلی عملاً به وسیله دولتها مورد توجه قرار گرفته و محترم شمرده شود، وضع نموده و ضروری است مفاد آن مورد توجه کلیه وکلاء، قضات، اعضاء دستگاههای اجرایی و قانونگزاری و به طور کلی عموم افراد قرار گیرد.

۵ ورود به حرفه وکالت و تحصیلات حقوقی

۱- هر شخص که تحصیلات حقوقی لازم را داشته باشد می‌تواند وکیل شود و بدون هیچ‌گونه تبعیضی به حرفه خود ادامه دهد.

۲- تمامی افراد واجد شرایط حق برخورداری از تحصیلات حقوقی را دارا می‌باشند و هیچ‌کس را نمی‌توان به دلیل نژاد، رنگ، جنس، مذهب، عقاید سیاسی یا غیر آن، منشأ اجتماعی یا ملی، ثروت، تبار، شأن و یا ناتوانی جسمی از دستیابی به این فرصت محروم کرد.

۳- آموزشهای حقوقی باید به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که موجبات توسعه دانش و آگاهی از نقش و مهارتهای ضروری برای ایفای حرفه وکالت را فراهم نموده و به امر آگاهی از وظایف قانونی و اخلاقی وکیل و مفاد حقوق بشر و آزادی‌های اساسی پذیرفته شده در حقوق داخلی و حقوق بین‌المللی را تحقق بخشد.

۴- برنامه‌های آموزش حقوقی باید ناظر بر مسؤلیتهای اجتماعی وکلاء بوده و دربرگیرنده همکاری در زمینه تأمین خدمات حقوقی به نیازمندان و پشتیبانی و دفاع از

حقوق قانونی افراد به هر شکل اعم از اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و سیاسی و به ویژه حمایت از این گونه حقوق در روند توسعه اجتماعی، باشد.

○ آموزش حقوق به مردم

۵- آموزش دادن به آحاد مردم درباره اصول حکومت قانون، اهمیت استقلال قوه قضائیه و حرفه وکالت و مطلع کردن آنان از حقوق و وظایفشان و امکانات موجود و مناسب احقاق حقوق آنان، از مسؤولیت‌های حرفه وکالت است.

○ حقوق و وظایف وکلاء

۶- وکیل تحت مقررات، معیارها و شئون اخلاق حرفه‌ای در ایفای وظایف خود همواره آزادانه، مجدانه، جسورانه مطابق منافع مشروع موکل و بدون هیچ مانع یا رادعی از سوی مقامات یا مردم، انجام وظیفه خواهد نمود.

۷- مقامات و عامه مردم نباید شخصیت وکیل را با موکل یا دعوای موکل، خواه دعوی بر حق باشد یا نباشد، یکسان پندارند.

۸- هیچ وکیلی نباید به دلیل ارابه مشاوره حقوقی یا وکالت از هر موکل یا هر دعوی، با عناوین جزایی، حقوقی، اداری، مالی و سایر مجازات‌ها و تزییقات، مورد تهدید یا آزار قرار گیرد.

۹- هیچ دادگاه یا مرجع اداری نباید از به رسمیت شناختن حق دفاع وکیلی که واجد شرایط وکالت باشد خودداری نماید.

۱۰- وکیل حق خواهد داشت با دلایل موجه نسبت به مشارکت یا حضور مستمر یک قاضی در پرونده خاص و یا نسبت به نحوه اداره دادگاه و یا رسیدگی ایراد و اعتراض نماید.

۱۱- به استثناء مواردی که در این اصول پیش‌بینی گردیده است، وکیل نسبت به اظهاراتی که با حسن نیت در دفاعیات شفاهی و لوائح کتبی و یا هنگام حضور در دادگاه، دیوان و یا در برابر سایر مقامات حقوقی و اداری ایراد می‌نماید، از مصونیت حقوقی و کیفری برخوردار خواهد بود.

۱۲- استقلال وکلاء در ملاقات با بازداشت‌شدگان باید تضمین شود به نحوی که این اشخاص اطمینان حاصل نمایند از معاضدت قضائی قابل وثوق، منصفانه و رایگان و از جمله حق دسترسی به وکیل برخوردار می‌باشند. برای اجتناب از طرح هرگونه پیشنهاد احتمالی مواضعه یا مصالحه و یا امکان نفوذ مقامات با وکلای این‌گونه افراد باید تضمین‌هایی ایجاد گردد.

۱۳- وکلاء از کلیه تسهیلات و امتیازات لازم و ضروری جهت ایفای کارآمد وظایف حرفه‌ای خود برخوردار خواهند بود از جمله:

الف) محرمانه بودن ارتباط بین وکیل و موکل و نیز حفاظت پرونده‌ها و مدارک وکیل از دسترسی یا بازبینی و نیز مصون بودن وسایل الکترونیکی از شنود.
ب) حق مسافرت آزادانه و مشاوره با موکلین چه در داخل و چه در خارج از کشور متبوع خود.

ج) حق پی‌جویی، دریافت و انتقال آزادانه اطلاعات و نظرات مرتبط با کار و منطبق با ضوابط حرفه‌ای خود.

۱۴- وکلاء نباید به دلیل ایفاء وظایف حرفه‌ای خود از آزادی وجدان، بیان و معاشرت و گردهمایی محروم گردند. وکلاء به ویژه حق دارند:

الف) در مباحثات عمومی مربوط به مسایل حقوقی و اجرای عدالت شرکت کنند.
ب) در کمال آزادی به ایجاد سازمانهای محلی، ملی یا بین‌المللی بپردازند و یا به این گونه سازمانها ملحق شوند.
ج) اصلاحات قانونی مناسب و سنجیده را در جهت منافع عمومی پیشنهاد یا توصیه نموده و عامه مردم را از چنین مسایلی مطلع نمایند.

○ خدمات حقوقی برای نیازمندان

۱۵- نتیجه منطقی و ضروری مفهوم استقلال کانون وکلاء عبارتست از این که کلیه اعضاء خدمات خود را در دسترس تمامی اقشار جامعه قرار دهند به نحوی که هیچ کس از حق دسترسی به عدالت محروم نگردد.

۱۶- وکلایی که در برنامه‌ها یا سازمانهای مربوط به خدمات حقوقی که تمام یا بخشی

از سرمایه آنها از طریق بودجه عمومی تأمین می‌گردد اشتغال دارند از تضمینات کامل استقلال حرفه‌ای برخوردارند به ویژه حق دارند:

الف) اداره امور این برنامه‌ها و سازمانها را به یک هیأت مستقل با نظارت بر خط مشی‌ها، بودجه و پرسنل آنها تفویض نمایند.

ب) به رسمیت شناساندن این امر که اولین وظیفه وکیل در اجرای عدالت تأمین منافع موکل از طریق مشاوره و وکالت منطبق با وجدان و قضاوت حرفه‌ای است.

○ کانونهای وکلاء

۱۷- در هر حوزه قضائی باید یک یا چند کانون مستقل خودگردان وکلاء بر اساس قانون تشکیل شود که شورا یا سایر هیأت‌های اجرایی آن آزادانه توسط کلیه اعضاء و بدون دخالت هیچ دستگاه یا شخص دیگری تعیین گردد. این امر مانع از این حق نخواهد بود که وکلاء به سایر کانونهای حرفه‌ای وکلاء و حقوقدانان به پیوندند یا چنین کانونهایی را تشکیل دهند.

○ کارکردهای کانونهای وکلاء

۱۸- کانون وکلاء در تأمین استقلال حرفه وکالت در میان سایر وظایف دارای کارکردهای ذیل می‌باشد:

الف) پیشبرد و حمایت از استقرار عدالت بدون وا همه و مدارا.

ب) دفاع از شرف، عزت، صداقت، صلاحیت، اخلاق، معیارهای رفتار و انضباط حرفه‌ای و حمایت از استقلال مادی و معنوی وکیل از موکل.

ج) دفاع از نقش وکیل در اجتماع و حفظ استقلال حرفه وکالت.

د) حمایت و دفاع از شأن و استقلال قوه قضائیه.

ه) کمک به دسترسی آزاد و یکسان عموم به نظام دادگستری از جمله تأمین معاضدت قضائی و مشاوره.

و) تأمین حق برخورداری وکیل از رسیدگی فوری، منصفانه و علنی در دادگاه صالح، مستقل و بی‌طرف و بر طبق اصول دادرسی شایسته و منصفانه در تمامی امور.

- ز) تأمین و حمایت از اصلاحات قضائی و ارایه نظر و برگزاری مباحثات علنی در خصوص مسایل قضائی، تفسیر و کاربرد مقررات قانونی موجود.
- ح) تأمین آموزش حقوقی با کیفیت مطلوب به عنوان پیش شرط ورود به حرفه و بازآموزی وکلاء و نیز عامه مردم در ارتباط با نقش کانون وکلاء.
- ط) تضمین دسترسی آزاد به حرفه وکالت برای کلیه کسانی که صلاحیت حرفه‌ای ضروری را دارا می‌باشند بدون هیچ نوع تبعیض و نیز معاضدت به کارآموزان وکالت.
- ی) تأمین رفاه اعضاء کانون و کمک به اعضاء و خانواده آنها در مواقع ضروری.
- ک) پیوستن و شرکت در فعالیتهای سازمانهای بین‌المللی وکلاء.
- ۱۹- هرگاه یکی از طرفین خواهان دخالت وکیلی از کشور دیگر برای همکاری با وکیل داخلی باشد، کانون وکلاء مربوطه در کمک رساندن به وکیل خارجی جهت اخذ حق حضور در دادرسی همکاری خواهد نمود، مشروط بر این که چنین شخصی شرایط لازم را دارا بوده و واجد شرایط استفاده از این حق باشد.
- ۲۰- برای این که کانون وکلاء قادر به ایفای وظیفه حفظ استقلال وکلاء باشد ضروری است بلافاصله از علت و سبب قانونی دستگیری، بازداشت و محل بازداشت هر وکیل مطلع گردد و امکان دسترسی به وکیل دستگیر شده یا زندانی را داشته باشد.

۵ دادرسی انتظامی

- ۲۱- کانون وکلاء باید ضوابط رفتار حرفه‌ای وکلاء را تهیه و اجرا نماید.
- ۲۲- برای رسیدگی و تعقیب انتظامی باید مقرراتی عادلانه وضع گردد.
- ۲۳- کانون وکلای ذیربط هم مسؤولیت و هم حق دارد که در جلسات رسیدگی به تخلفات انتظامی شرکت نماید.
- ۲۴- رسیدگی انتظامی بدو در دادرسی کانون وکلاء به عمل خواهد آمد. وکیل حق استیناف از نظر هیأت انتظامی به مرجع مستقل و صالح تجدیدنظر را خواهد داشت.